Definitio exempli.

Exemplum propriè dictum est ab uno singulari ad aliud propter aliquam similtudinem progressio : ut, *David pœnitens misericordiam impetravit, ergo & nos impetrabimus si pœnitentiam egerimus.*

Exemplum improprié dictum est ab uno singulari ad universale progressio : ut, *David pœnitens misericordiam impetravit, ergo omnis pœnitens misericordiam impetravit.*

Definitio Enthymenatis.

Enthymema est syllogismus imperfectus ex verisimilibus & signis; ut, *omne animal est substantia, ergo omnis homo est substantia.*

Verisimile est propositio probabilis ; ut, *omnis mater diligit filium.*

Signum est propositio demonstrativa vel necessaria, vel probabilis: ut, *omne animal rationale est risibile, omnis mater diligit filium.*

EX LIBRIS POSTERIORUM.

Hypotheses.

1. OMnis doctrina, omnísquæ disciplina intellectiva præexistente cognitione fit.

1. Dupliciter prænosse necesse est : quædam enim esse, quædam quid significent, quædam utroque modo antea percipiamus oportet.

3. Fit autem, ut quæ cognoscimus, eorum quædam prius etiam cognoverimus, quorundam verò cognitionem simul accipiamus.

4. Antequàm facta inductio vel ratiocinatio

sit,

ſit, partim fortaſsè nos ſcire, partim neſcire dicendum eſt.

Definitio ſcientiæ.

Scire arbitramur, cum cauſam, ob quam res eſt, & illius cauſam eſſe, & fieri non poſſe, ut res aliter ſeſe habeat, cognoſcere arbitramur.

Definitiones demonſtrationis.

1. Demonſtratio eſt ratiocinatio, quæ ſcientiam efficit: ut, *omne animal rationale eſt riſibile, omnis homo eſt animal rationale, ergo omnis homo eſt riſibilis.*

2, Demonſtratio eſt ſyllogiſmus ex primis & veris, & immediatis, & ex notioribus & prioribus ipsâ concluſione, cauſisque ejusdem, *ut ſuprà.*

Definitio & diviſio propoſitionis.

Propoſitio eſt altera enuntiationis pars unum de uno complectens: ut, *omne animal rationale eſt reſibile.*

Dividitur in Dialecticam & Demonſtrativam.

Propoſitio Dialectica eſt, quæ ſimiliter utramvis partem accipit: ut, *Eſt ne ens univocum an non?*

Propoſitio demonſtrativa eſt, quæ definitè alterum, quod eſt verum accipit: ut, *Omne animal rationale eſt riſibile.*

Definitio contradictionis.

Contradictio eſt oppoſitio, ejus per ſe medium nullum: eſt, ut, *omne animal rationale eſt riſibile, & aliquod animal rationale non eſt riſibile.*

Definitio & diviſio propoſitionis immediatæ.

Propoſitio immediata eſt, quâ nulla eſt aliâ prior, ut, *Omne animal rationale eſt riſibile.*

Divi-

Dividitur in propoſitionem & dignitatem, ſive in theſin & axioma.

Propoſitio eſt principium immediatum, quod fieri nequit, ut demonſtretur, quodque non neceſſe eſt eum, qui dicit habere, ut, *omne compoſitum ex materia & forma eſt mobile.*

Dignitas eſt principium immediatum, quod neceſſe eſt habere omnem eum, qui diſcere aliquid parat; ut, *Quodlibet eſt, vel non eſt.*

Diviſio Poſitionis.

Poſitio dividitur in ſuppoſitionem & definitionem.

Suppoſitio (*aliàs hypotheſis*) eſt, quæ utramvis enuntiationis accipit partem; ut, *omne compoſitum ex materia & forma eſt mobile.*

Definitio eſt, in qua neutrum accipitur: ut, *compoſitum ex materia & forma, animal rationale* &c.

Definitio dicti de omni.

Dictum de omni eſt, quod non cuidam ineſt: neque quod interdum competit: ut, *prædicatum hujus propoſitionis, homo eſt animal.*

Definitiones modorum per ſe.

1. Primo modo per ſe ſunt, quæ in ratione quid eſt, dicente ſunt; ut, *animal per ſe prædicatur de homine.*

2. Secundo modo ea per ſe inſunt, quorum in ratione, quæ quid eſt, patefacit ſubjecta quibus inſunt, collocantur. *Ita riſibile convenit homini,*

3. Tertio modo id per ſe dicimus, quod non de ſubjecto alio dicitur ullo; ut, *homo exiſtit per ſe.*

4. Quarto modo id per ſe dicimus, quod uni-

cui-

cuique per se competit ; ut, *atributum hujus propositionis, jugulatus interiit.*

Definitio universalis.

Universaliter id competere dico, quod de omni dicitur, & per se, atque hoc plane, quod ipsum est; ut, *risibile respectu hominis.*

Definitio & divisio Principiorum.

Principia sunt, quæ, fieri nequit, ut demonstrentur: ut, *Quodlibet est vel non est*, &c.

Dividuntur in communia & propria.

Principia communia sunt, quæ conveniunt omnibus, vel saltem multis scientiis: ut, *Quodlibet est vel non est. Omnes totum est majus suâ parte.*

Principia propria sunt, quæ tantum conveniunt uni scientiæ: ut, *omne compositum ex materiâ & formâ est mobile.*

Divisio Demonstrationis.

Demonstratio dividitur in demonstrationem propter quid, & demonstrationem quia est.

Demonstratio propter quid est, quæ procedit ex causa adæquatâ; ut, *omne animal rationale est risibile, omnis homo est animal rationale, ergo omnis homo est risibilis.*

Demonstratio quia est, dicitur, [quæ procedit ab effectu, vel signo, vel causa remotâ. Exemplum primi membri: ut, *Quæ non scintillant, prope sunt, planetæ non scintillant, ergo planetæ propè sunt.* 2. ut, *Quidquid circulariter illuminatur, est rotundum, Luna circulariter illuminatur, ergo Luna est rotunda.* 3. ut, *omne respirans est animal, lapis non est animal, ergo lapis non respirat.*

Definitio

Definitio scientiæ unius & diversarum.

Scientia una est, quæ unius est generis : quæ conficitur ex primis, & sunt partes, aut affectus horum per se : ut, *Physica.*

Diversæ scientiæ sunt, quarum principia ex eisdem non sunt, nec ex unius principiis principia alterius proficiscuntur : ut. *Physica & Mathematica,*

Definitio solertiæ.

Solertia est conjectatio medii in tempore admodum brevi : ut, *si quis advertens Lunam eâ parte, quâ solem aspicit, semper lucidam esse, statim cognoscat Lunam illuminari à Sole.*

EX LIBRIS TOPICORUM.

Divisio Sillogismi.

Definitionem Syllogismi vide in lib. Priorum.

Dividitur syllogismus in demonstrationem, syllogismum dialecticum litigiosum, & pseudographum.

Demonstratio est, quando ex veris & primis syllogismus erit, aut ex talibus, quæ per aliqua primò & vera, suæ cognitionis principium sumpserunt. Exemplum prioris membri : ut *omne animal rationale est risibile, omnis homo est animal rationale, ergo omnis homo est risibilis.* Posterioris: ut, *omne risibile est rationale, omnis homo est risibilis, ergò omnis homo est rationalis.*

Primò vera sunt, quæ non per alia, sed per se ipsa fidem habent : ut, *omne animal rationale est risibile.*

Dialecticus syllogismus est, qui ex probabilibus